O

obajannik, obavnik (rus.) *zaklínač*

obajateľ, obajateľnica, obavateľ, obavateľnica

rus. obajateľnyj = očarujúci, okúzľujúci

obajasnik, obajasnyk (ukraj.) *lietavec*

obdericha *»bannik*

oderiška, zadericha, kúpeľná mamuška, mužská forma sa nazýva **oďoryšok**

obdrať = ošúchať, trochu zodrať

Obereg *» Pelen*

rus. = talizman, amulet

obeta

obeť, ofera, žertva, *trieba* (podobné so slovom obed) (hebr. obed = bohoslužba)

rus. obét = zasľúbenie, sľub

bielor.achvjara, litov. auka, lotyš. upuri, rus. žertva, bulh. krada

dar, ktorý prináša veriaci človek predmetu svojho náboženského uctievania buď ako poďakovanie za splnené priania alebo ako prosbu, aby boli jeho túžby splnené. Vychádza z vesmírneho duchovného pravidla:“ Ak chceme niečo dostať, musíme niečo dať.“ Ako obete slúžili potraviny : vajce, mäso, mlieko, syr, chlieb, soľ, kaša, med, medovina (*» uliatba)* t.j. božie dary ako výsledok práce. Neskôr ako obeť boli pôst, abstinencia.

Pôvodne Slovania nikdy neobetovali nič živé (ryby, vtáky, ovce, ošípané, dobytok, lesnú zver), tie slúžili k hodom, teda k nasýteniu účastníkov obradu. Až napodobňovaním cudzincov začali používať aj živé tvory ako obete.

Obetné zvieratá podrezali, (ak bolo predpísané používanie krvi, táto sa odložila) a skonzumovali ich účastníci obradu (obed). Ohrada, kde sa porážali obetné zvieratá, sa nazýva jatka. Iba vnútornosti sa položili na obetište. Výnimočná bola ľudská obeť: ženy, zajatci, dospievajúca mládež (popísané u Varjagov).

Obeť sa používala na uzmierenie démonov, či na dosiahnutie neľahkého cieľa. Slovania nedávali obetu dopredu, iba ju božstvám prisľúbili. Až keď sa prosba vyplnila, prinášali obete, napr. po dobrom rybolove priniesli rybári do chrámu ako vďaku vodu z mora alebo rieky.

Obete sa dávali k studničkám, prameňom, stromom, kameňom, hádzali sa do rieky, do ohňa. Vyhotovovali sa aj špeciálne obetištia *»kapište* kruhového tvaru. Obetovalo sa pri prvom výhone oviec (baran sa vyhnal do lesa), do prvej brázdy pri orbe, do stodoly pri zvážaní obilia, pod základy domu. Obetovali sa *prvotiny*, aby ich vlastníka nestihla škoda: prvé maslo z kravy, prvé teľa, prvá výplata a pod. Napodobňovaním cudzincov sa obeť rozdelila na 3 časti, jedna sa zjedla, druhá sa dala žrecovi a tretia sa spálila ako obeta (časti neboli rovnaké).

Sviatočná obeta bol koláč *» radostník* a *mrváň*, ktorý sa kotúľal po dvore, až kým sa nerozmrvil. Ako zápalné obety sa používali pálené, med a klasy.

Jahňa ako obetný baránok sa používali na Koledu (zimný slnovrat), Rusadlový deň, Jarilov deň a Kvetnú nedeľu. Za obetu sa považujú aj dary koledníkom.

Pri mnohých obradoch ako obeta sa používal kohút, keďže bol symbolom nositeľa svitania t.j. svetla. *»stínanie kohúta.*

Od lenivého človeka bohovia obetu neprijmú.

Obetný oltár sa nazýva obetisko, obetište alebo obetnica. Obetisko slúžilo za azyl pre všetkých, z čoho vzniklo pomenovanie *obecný*.

Obetné kamene sa nachádzajú v Čechách pri obciach Slatina, Březany, Pohoří, na Smrkovci.

V ruskej mytológii je **Obeta** božstvo, sledujúce dodržiavanie sľubov.

Zemepisný názov: dedina Obeckov (Slovensko)

obetavý = nezištne pomáhajúci, obetovať je aj vzdať sa niečoho

obchôdzka s ...*» chodenie s...*

obchôdzka študentov

žobravé obchôdzky študentov: *gregorácie* 12. marca na Gregora, *blažeácie* 3.februára na Blažeja

Obida

nepríjemnosť, mrzutosť, trápenie *» oštara*

bulh. rus.= urážka, prenesene nepríjemná udalosť

v ruských legendách vládkyňa závisti, ponižovania, rozhorčenia, čiernych myšlienok, smútku, dcéra *Moreny* a sestra *Msty*. Je stelesnením ľudského zúfalstva. Zobrazuje sa ako letiaca čierna labuť – vták Obida

Zemepisný názov : obec Obid na Slovensku, vrch Obida v Čiernej hore

Obila *» Spožina*

Obiła, Obwiła, s preklepom aj Obła, matka obila

obilníček, ražníček

obílnjak, obiluch, obiłuch

prísny škriatok strážiaci dozrievajúce obilie. Nedopustí, aby pred žatvou niekto pobehoval po obilí a ničil úrodu. Je nebezpečný pre odvážne deti, lebo ich nechá blúdiť obilím, až kým nepadnú od vysilenia.

Ženská forma sa nazýva **obilucha.**

Skrýva sa v každom obilnom poli a nazývajú ho podľa druhu obilia: ražníček, pšeničníček, ovosníček, jačmeníček atď.

V Litve sa asi nazýval *Nosolum.*

oblačar

srb. gradobranitelj = krupobitný ochranca, poľ. chmurnik, gradek, gradownik, hradiwnyk , grudek, lodowy dziad, lódek, rus. oblakoprogonnik, oblakogoniteľ, gradivnik, gradovik, chmarnik, ukraj. maľfar, moľfar, rusín. vir, vichor, wichr

človek, ktorý vie rozohnať mraky, aby nepršalo, prípadne aby nepadali krúpy*» zduchač*, ochraňuje dedinu pred nepriaznivým počasím. Mračno s ľadovcom sa nazýva *Rozobabel.*

Vo forme vtákov a iných lietajúcich bytostí sa zdržujú v dažďových oblakoch, ovládajú ich pohyb, vietor, počasie. Rovnako vedia aj zmeniť smer pohybu oblakov a nasmerovať ich nad polia alebo krúpy nasmerovať do rokliny.

Oblačar v obci Lipolist v severozápadnom Srbsku bol Nikola Stojković, ktorý vykonával toto povolanie asi štyridsať rokov až do roku 1950. V obci Bukor v 50. rokoch bol oblačar Trivun Selenić.

Oblačar počas olympijských hier v Moskve v r. 1980 udržoval bezoblačné počasie nad Lužnikami. Oblačar sa postaví pod mrak, máva rukami proti mraku a za pokriku „heš“ alebo inými slovami, ho rozdrobí na menšie. Niektorí oblačari k tomu používajú hokejku, kríž z kosy, lampáš, zvonček a iné pomôcky.

Oblačník

rus. tučevik, ukr. Viliv, poľ. Wiłchmur, poszmurnik, smurnik, chmurotwórec, obłocznik

kráľ vetrov a oblakov, chmúrnik, mrakoš, *Stribog*.

Z hmly robí oblaky, ťahá ich po oblohe, pomocou dúhy ich napĺňa vodou. Rozhoduje o tom, či bude padať dážď alebo ľad. Ľudia si ho uzmierujú vhodením múky do vetra.

oblakyňa, olujňa,

oblačnica, obłoczyca, obłocznica, boginka niebieska, oblakinia, oblaknija, biela deva, viľva, mračenka

oblačná *víla, rusalka* spriadajúca mračná a privolávajúca dážď, dcéra mrakov. Oblakyne lietajú na *simuranoch (vileňoch)* . Sú vykresľované ako plnotučné, pretože oblaky boli prirovnávané k ženským prsiam, z ktorých bradaviek sa lial výdatný (mliečny) dážď. Z ich vlasov sa vo vetre vytvárajú dlhé voľné vrkôčky. V prípade suchého počasia vynášajú zo studní vodu a sypú na zem rosu.

Nazývajú sa aj labutie devy. V litovskej mytológii sa nazývajú *laumy.*

Oblakyne sprevádzajú duchovia **viľvy** vo forme bielych a čiernych okrídlených stvorení, ktoré buď posielajú alebo zastavujú úrodné dažde. Vyrábajú šaty pre bohyne.

oblievačky

polievačky, kúpačky, kúpalné slávnosti

(poľ. dyngus)

obradné polievanie ľudí vodou za účelom magickej očisty, udržania fyzickej sviežosti, zbavenia sa chorôb, upevnenia zdravia sebe i zvieratám. Oblievali sa žnica, oráč, pastier a statok, keď sa na jar prvý krát vrátili z paše; paholok, slúžka, vojak, učeň pri nástupe služby, parobkovia po postavení májov. Dodnes sa oblievačky zachovali najmä na *Veľkú noc* pri nástupe jari a okúpanie novorodenca vo vode ako *krst*.

Oblievali sa aj nástroje: pluh pred orbou, prvý výrobok a pod. Dnes sa pri oblievaní výrobkov používa šampanské víno.

oblomka, oblom *» nestinary*

obluda – nadrozmerný tvor, opacha, netvor, príšera

Oblup, Oblupa *» Jarilo.*

bôžik obžerstva v Rusku

Zemepisný názov: Oblupa – mesto v Rusku

Obman

rus. = lož, podvod

podvodník v pekelnej rieke *Smorodina.* Má príjemnú tvár, telo má posiate kvetmi ale na chvoste má žihadlo. Má krásny láskavý pohľad ale má zlé a zradné srdce. Keď duše ľudí plávajú podľa Božieho súdu, podpláva ich a neočakávane bodne jedovatým žihadlom, čo prináša neznesiteľné utrpenie.

Obdobný rímskemu Fravsovi.

obmenyš (rus.) *podvršťa*

obmen, obmenok, obminok, obminčuk, obľudok, obmeňok, obmeňonok, obmenennik, omennyš

obolus (gréc.)

1. drobný príspevok:, milodar, almužna, obslužné, vstupné

2. **obolus mŕtvych** (*Cháronova minca)*, zvyk ukladať mŕtvemu do hrobu mincu ako poplatok pre Chárona - prievozníka duší mŕtvych do záhrobia. Slovania to prebrali v 9.stor miesto ukladania potravín do hrobu. Zomrelým deťom dávali do truhly prvý vypadnutý zúbok.

obor

ozora, ozruta, zrut , spolin, ispolin, titan, monštrum, velikán, velikdon, kolos, rus. volot, volat, čudin, *ogr* , ogre, oger , mogučan, magyt, ukrajin. velet, veleteň, velesič, lelet, litov. milžinas, milzis, kašub. stolem, poľ. olbrzym (olbžym), wielkolud, gorostaśnik, češ. obr, olbřim, slovin. ohromen, orják,oriáš, hrust, dovjež, stramór, starosl. obrzyn, obrin, rus. bulh. židovin, gréc. gigant, angl. giant, severs. gauri *» titan*

ženská forma sa nazýva obryňa, velikanša,

človek nadmerného vzrastu a sily. Pomenovanie pochádza zo slova *Avar*. Mohlo vzniknúť aj od keltského kmeňa Ombrov, ktorý žil pri rieke Obra.

Rovnako však v Nemecku obrov nazývajú Hüne podľa Húnov. Pomenovanie ogre pochádza od Hongroi t.j. Hún.

V Slovinsku obra nazývajú krymský muž.

Podľa povestí obri bývajú v olovenom, striebornom a zlatom zámku vo vysokých nedostupných horách, siahali až po oblaky. Vynikali neobyčajnou silou, miesto kyjakov požívali celé duby. Podľa Slovanov obri vyhotovujú mraky, skaly, hrady, valy.

Najznámejší obri na Slovensku sa volajú Lomidrevo (Vyrvidub, Valibuk), Valivrch (Valihora, Vernigora) a Miesiželezo (Železomej); v ruských zemiach sa nazývajú Dubyňa (Vertodub), Goryňa(Vertogor) a Usiňa (Kruťas), v bohatierskych legendách sa volajú Ilja Muromec, Dobryňa (Dobruenja, Dobřín) Nikitič a Aljoša Popovič, ďalší sú Opivalo, Obedalo, Skorochod, Strelo, Čutkoj, Brko atď. opisne v povestiach Dlhý, Široký, Bystrozraký...

V ruských legendách je vodcom obrov *čurilo.* V poľských legendách sú najznámejší Kłoczan, Lędowan a Pilewica.
Šľapaje obrov sa na Slovensku našli v obci Konské, neďaleko Martina (dnes Podhradie) na úpätí vrchu Kopa, tiež v Hermanovských skalách, na východných svahoch Slanských vrchov, neďaleko vrchu Oblík nad obcou Hermanovce nad Topľou v Údolí obrov.

Pod kopcom Hrádok neďaleko Martina, je pochovaný obor, ktorého zabili Tatári.

V neslovanských mytológiách sa termín **ogre** používa výlučne pre obrov ľudojedov, odvodené od slova Hongroi t.j. Hún (cig. Mašurdal) *» zlobor.*

slovo obrovský = ohromný, ozrutný, veľmi veľký

Val obrov (iné názvy: Spečený val, Dlhý val, Slovenský čínsky múr, lat. *Fossa giganteum* - doslova val obrov, nem. *Teufelsmauer* - doslova čertov múr) je veľký, asi 60 kilometrov dlhý zemný val, ktorý sa tiahne na Slovensku od vrchu Sitno, možno až od Zvolena, na juh cez Štiavnické vrchy, Pečenice, Dudince, Dolné Semerovce až k rieke Ipeľ. Západnejšie sa tiahla jeho druhá vetva, tretia vetva išla od Žarnovice až k ústiu Hrona do Dunaja. Okrem toho existuje priebeh valu schematicky nakreslený aj od Dunaja až po Žilinu.

Zrejme val pokračuje aj v dnešnom východnom Maďarsku, ktoré dnes nazývame Sarmatský val.

Val je na báze 12-15 m široký, na temene má šírku 2-4 m, výška je 2,5-3 m. Zemina valu je na niektorých miestach spečená pri vysokej teplote, odtiaľ názov „spečený“ (Pečenice); spečenie pravdepodobne nastalo len krátko po stavbe valu.

Datovanie je neisté, uvádza sa vznik okolo roku 1. Podľa ľudovej povesti val postavili čerti, podľa inej ho obri vyorali pomocou mamutov. Podľa východných povestí ho vyoral Svarog na drakovi a volajú ho dračí múr.

Novodobá teória je, že je to pôvodný breh Panónskeho mora *» Morava.*

Šumavskí obri podľa povestí si na šumavských vrcholoch stavali zo skál a balvanov pevné hrady. Títo obri boli ohavní a príšerní. Ich najstarším sídlom bol Obrí hrad na strmom vrchu zvanom Valy nad osadou Popelná. Ďalšie kamenné pevné hrady si vybudovali na vrchu dnes zvanom Sedlo pri Albrechticiach na Sušicku, na vrchoch Přimda, Rýzmberk a Pajrek, na hore Ostrý. Hrad, v ktorom zahynul posledný obor na Šumave, stál na Hahnovom vrchu. Obri sa schádzali vo svätyni na kopci nad meandrom Otavy u Annína. Niektorí šumavskí obri odišli do alpských hôr, kde žijú podnes.

Ozruta - Zrut – tatranský obor, ktorý urobil kamenné gule medzi kysuckými dedinami Milošová a Klokočov na úpätí kopca Hromová hora, rozlial sa na ropu, ktorá vyteká zo zeme pri dedine Korňa.

Z chorvátskych obrov Snježnik, Klek, Orjen a Troglav vznikli chorvátske hory. Dobrí obri sa volali Velijože a Regoč.

Slovinskí obri sa volali Tuhinc, Vouvel(Volvel), Balon (Babilon) a Ses. Na hranici Talianska a Slovinska sa volali Dardaj (Dardak) a obryňa Lina, z nich a ich detí vzniklo pohorie, Hulk zo Šmarnej Gory.

Na Ukrajine bol známy zlý jednooký obor Virlok (Verlioka).

Manželka obrov sa nazýva baba **alatyrka,** alebo baba **gormninka,** či **velikdona** (volotka)**.**

Zemepisný názov: Oborin – obec na Slovensku

oboroteň (rus.) *vlkolak*

obvoroteň, pereverteň , obverteň, oberteň, obertun, obertyš, objortyš,

v ženskej forme oborotka, oberticha

ale znamená to aj metamorfóza človeka na zviera napr. premena dievčaťa na labuť

obrady

(od slova obrat v duchu)

tradíciou ustálený systém úkonov vykonávaný pri určitých príležitostiach, najmä na sviatky.

Konajú sa dramatickou formou, predpokladajú aktívnu účasť diváka, takže niet rozdielu medzi predvádzateľom a javiskom. Používané rekvizity, masky a kostýmy slúžia k tomu, aby upútali pozornosť, naladili človeka, aby mohol vnímať ucelenú skutočnosť. Najznámejšie obrady sú: narodenie, svadba, postrižiny, dospievanie, úmrtie, posledné dojčenie, mládenecké a dievocké krsty, zásnuby, ukončenie lovu, oslavy slnovratu, rovnodennosti, fašiangy, vynášanie Moreny, prinášanie leta, pálenie vajanov, dožinky, prvý výhon dobytka, ukončenie pastierskej sezóny, stavba obydlia, nasťahovanie sa do nového domu, liečenie, veštenie, výročné oslavy.

Obrady sa robia vždy pri vykonávaní práce formou vzájomnej výpomoci, brigády (bratčiny) pri sezónnych prácach (siatie, plečkovanie, zber, spracovanie produktov, vývoz hnoja), stavebných prácach, príprave palivového dreva a iných príležitostných prácach. K práci patrili spev, humor aj ostrovtipnosť (rus. toloka, *talaka* = „tlčenie hubou“). Pri každom obrade sa podáva pohostenie.

V ľudovom vedomí je spoločná práca vnímaná predovšetkým ako sviatok. Niet divu, že roľníci tak veselo a spontánne pracovali, veľa žartovali a spievali piesne.

obrad – ob-rod = pravidelná oslava rodu (občiny)

obradný odev - prestieradlá a plachty sa používali na pokrytie hlavy pri sobáši, krste, smútku, na oddelenie šestonedieľok. Pochovávalo sa v odeve z plátna - *rubáš*. Až v 20.stor. sa začalo pochovávať v sviatočnom odeve, mladomanželov a dievky v sobášnom odeve. Ženský odev: čelenka, klok (plášť), matrinka, závoj (říza).

obručiny

vloženie ruky ženy do ruky ženícha pri svadobnom obrade *» svadba*

obur (rus.) *černokňažník*

obžinky *» dožinky*

očeretjanyk (rus.) *rákosníček*

poľ. oczeretiannik, oczretianyk, oczeretnik

poľ. oczeret = rákosie, pobrežná húština

očistec

rus. devakan

podľa rímskokatolíckej cirkvi záhrobné miesto, kde sa zdržuje duša zomrelého, ktorý nebol odsúdený k večnému zatrateniu, ale pre niektoré hriechy potrebuje očistenie jednak vlastnými mukami a jednak pomocou modlitieb živých. Pravoslávna a evanjelická cirkev ho popierajú. Podľa Slovanov je očistec v nebi, je zvlášť vyčlenený ako očistecká škôlka, kde prebieha pokánie a je to súčasne predpeklie, podľa SD sa nazýva *Biedice*. V očistci si odpykajú hriešnici stanovený čas a potom môžu z neho vyjsť. Sú v ňom aj cudzinci, ktorí sa previnili proti Slovanom.

očovden (bulh.) *myšie dni*

Odin, Ódin

nem. Wotan, Wodan

(oda sanskrt. = voda)

najvyšší boh germánskej mytológie, boh blesku. Predstavuje rozumovú silu, je majstrom kúziel, učiteľ, vládca rún, aj boh obchodu (*»Merkúr*). Zobrazuje sa ako jednooký obor, keďže jedno oko vymenil za vodu zo studne múdrosti. Je zlý zať Svaroga, ktorý zatemňuje jeho slávu. A z tej temnoty pochádzajú Desi (Deutches).

Býva v paláci zvanom *Walhala.* Je synom *Thóra.*

V severskej mytológii vodca božského rodu Ásovia, sídlil v Ásgarde. Mal osemnohého koňa Sleipnir (kĺzajúci). Pochádzal od Donu.

V 3.stor. mal na Slovensku svätyne v Ivanke pri Dunaji a Krakovanoch.

V ruských bájkach sa nazýva opisne: cár ohnivý štít – plamenná kopija.

V slovanskej mytológii prvý človek, praotec (odvodené od jeden = Eden-Odin-Adin-Adam), odin = všejediný, prvojediný.

Podľa legendy prvý človek bol stvorený z Dažbogovej krvi, Velesovej múdrosti a Ladinej lásky, ale obsahuje aj Kostiarov jed. Človek je tvorcom kultúrnej tradície vykonávajúci kozmologické činy na ľudskej úrovni.

Obradný tanec *adamica*.

Jeho dňom je Wodins day (Wednesday) t.j. streda.

Zemepisný názov: Odincovo – mesto v Rusku.

odmenča, odmienča *» podvršťa*

poľ. odmieńce, odmienice, slovin. odmenik, ukrajin. obmina, obminok, obminnik, obminčuk, odminok, odminnik, odminča, odminčuk, odmina, białoludki, pałuba

Odola *» Dolja*

Zemepisný názov: Odolany, Odolanów – mestá v Poľsku

odoleň

Kostroma - Rožanica - Kupalo (Jarilo) - Kovovlad je štvornásobné (pokrvné) božstvo plodnosti, pochádza zo zjednotenia božstiev úrody Svaroţič - Dodola – Kúpala (Lada) – Perún.

Znakom tohto zjednotenia je symbol osemcípej svastiky nazývanej odoleň.

Za odoleň sa považuje viacero rastlín, najmä lekno lotosové *(Nymphaea lotus)*,

prípadne kosmatec sedmikráskovitý *(Dorotheanthus Belidiformis)*

rus. odoleť = prekonať, odolať = nepoddať sa, bask. odol = pokrvný

Zemepisný názov: Odolena Voda – mesto v Česku.

odradek

odredek

bytosť pomenovaná Franzom Kafkom. Má tvar malej plochej cievky v tvare hviezdy , akoby vyrobenej z dreva, okolo ktorej sú omotané staré kúsky prepletených viacfarebných nití. Zo stredu vyčnieva šikmá palica, ku ktorej ďalšia zapadá v pravom uhle. Pomocou druhej dotyčnej tyče a jedného z jej lúčov stojí cievka vzpriamene.

Žije v domovoch ľudí, aj keď niekedy sa neukáže celé mesiace. Vie rozprávať a predstaviť sa, jeho smiech znie ako suchý zvuk. Je veľmi rýchly, nedá sa chytiť. Nie je známe, či je smrteľný .

Ogar, Oger, Ogr

rus.franc. ogre = ľudožrút

obor strážiaci ranné vráta do *Svätohája*

» obor

V keltskej mytológii je to ľudožravý obor, jeho ženská forma sa nazýva **ogressa** a deti sú **ogri.**

Deti ogrov a ľudí sa nazývajú **ogriloni** (poloobri).

Zemepisný názov: Ogre - mesto v Lotyšsku, Ogar – obec v Srbsku

Ognebog, Ognevič, Ognjan, Ogne, Ogni, Ognien *» Ohňoboh*

poľ. Ognic Ognich, Ogniewich, Ogniwił

foneticky: Aganiok, Ogniewij, Agňavik, Jognebože

v bieloruskej mytológii škodoradostný domáci duch, ktorý sypal popol do jedla a jedlo hádzal do ohňa, je obdobný *zápecníkovi.*

ognevik

1. agni, symbol *Svaroţiča,* aj pomenovanie *Svaroţiča*

2. ognevik (rus.) drahokam červenej farby: rubín (karbunkul).

Ognejar

nazýva sa aj Ognijan, Ohnivý vlk, Ohnivý volch, Ohnivý les, Strieborný vlk, knieža vlkov či vlkodlakov, rus. Ogoň cár, srbs. vuk Ognezmij, poľ. Zdusz

poloboh, kráľ ohňa, syn *Velesa* a pozemského dievčaťa Dobrovzory alebo *Molonije*. Jeho manželka bola *Lela (Milanka* v ukrajinskej mytológii). Za svojou manželkou lietal z podsvetia do duchovného sveta ako vták ohnivák, prípadne okrídlený vlk *» simuran*. Stráži cestu do *Irije*. Určitú dobu strávil s *Piatnicou* (Peraskejou). Mohol sa kedykoľvek premeniť na vlkodlaka. Môže byť totožný s ruským božstvom *Chorsi* alebo mytologizovaným bohatierom *Volchom.*

Duchovný výklad: Nepriateľa nebeského sveta, hrdinu hladného po moci, láska zmenila na jeho hlavného ochrancu. Vojnu nahradil mier.

Je ho možné odohnať 5. januára vhodením snehu do pece. Jeho dňom je 14. september.

Bol pozorovaný aj v českých obciach Cholina, Černice, Náklo v časti Hráč.

Ako vodcu vlkov ho nazývali aj **Biely Vlk** (Albinos).

V baltskej mytológii sa nazýva *Sovin* a sprevádza do kráľovstva mŕtvych duše ľudí, ktorých telá po smrti boli spálené.

ognevica – symbol *Mary Ohnivej.*

Ogneviča, Ognevica, Ognevikha *» Mara Ohnivá*

poľ. Ognyena Maria, Ognjena, Mariya Onennaya, rus. Ognjenica Marija

ognice (poľ.) svarky *» Svarog*

ognichy

Ogra *» Jugra*

ogumennik (ukraj) *humník*

Ohlas

rus. oglas

mužský princíp *Ozveny.*

ohniváč, ohnivák, ohnivec, ohnijaník

ohnivý muž, ohnien, svetlík, svetloň, žhavák, žavák, z nem. feuermann aj fajerman, srb. rus. ognjannik, ognijanik, ognennyj zmej, poľ. Żarek, Żarownik, Żgielnik, ognisty chłopek, ognisty mężczyzna, wyczyniać cuda

stelesnenie prvkov ohňa. Zjavuje sa ako ohnivá postava, horiaci sud, ohnivé koleso alebo voz, horiaci snop, ohnivý kôň, ohnivý vlk *» Ognejar*, pes alebo zajac ale aj ako ohnivý drak. Je duchom zomrelého, ktorý za života rozorával spoločné medze alebo posúval medzné kamene (*»Hraničník).* Ohnivcom sa môže stať aj človek, ktorý nehanebne povie: „Nech zhorím, ak klamem“.

Bol pozorovaný na ceste z Nového Jičína do Bernatic nad Odrou, ohnivý sud na ceste z Červenky k Novému Dvoru, v České Třebové sídlil na vŕbe.

Zjavuje sa vdovám ako obraz zosnulého muža, takže sa prekrýva s *ľubostajom.*

U lužických Srbov sa stotožňuje so *zmokom,*(cmuk je zvuk pri bozkávaní), v ruských legendách sa stotožňuje s *lietavcom či perelesnikom,* v srbských legendách sa stotožňuje s otcom Ognejara t.j. s *Velesom.*
V bieloruských legendách vysušuje oblaky (pije mlieko z nebeských kráv), opakom je dúha (Raduna), ktorá plní oblaky.

Ženská forma **ohniváčka** (rus. ognevuška) sa prirovnáva k sukubovi (*suke).*

ohnivák, vták ohnivák

kaňavták, rajský vták, vták-slnko

poľ. ogniwaczek, rus. žar-ptica, finist, litov. Švent paukštinis, Swiecz punscynis , puczkehtis (litov. paukštis = vták), cig. čarana

vták, čo sa každých 100 rokov spaľuje a znova povstáva z popola mladší a krajší. Symbol večnosti, je požehnaním aj záhubou jeho vlastníka; živí sa zlatými rajskými jablkami. Je strážcom zlatého papradia. Keď spieva, padajú mu perly zo zobáka – je to obraz zvuku hromu a iskier blesku. Je stelesnením všeodpúšťajúcej lásky. Býva

stotožňovaný s *rárohom.*

Obdoba germánskeho vtáka Hercynia (Ercinia) a gréckeho vtáka *» fénix.*

Vták, ktorému svieti perie je alegória *slnka.*

Môže sa však jednať o bažanta zlatého (*Chrysolophus pictus*).

nájsť pero vtáka ohniváka = nájsť šťastie

Deň ohňa je 12. augusta.
Tri druhy dravcov, ľudovo príznačne známe pod spoločným menom „ohnivé dravce“ (angl. firehawks, poľ. światłogońce, rus. kostrogonce) – haja tmavá**,** sokol pustovkovitý a haja hvízdavá – boli opakovane pozorované, ako uchopia horiace konáre a zhadzujú ich na okolitú vegetáciu *» Kania* **.**

ohníky *» svetlonos*

ogniki, ogniany, besove ohne

Ohňoboh *» Svarožič*

Ognebog, Ognevik, Ogne, Ogni, Agni, Aguna, Aguňa

poľ. Ognic, Ognik, Ognich, Ogniewich, Ogniwił, Wogniebóg

ognevik (rus.)drahokam červenej farby: rubín (karbunkul).

Zemepisný názov: Ohníč – obec v Česku

Ohnena, Ohniviča *» Mara Ohnivá*

ohyzda *» bosorka*

ohyzd *» škrat, orkus*

ohyzdný = veľmi škaredý, mrzký, hnusný, odporný, ohavný
Och, Oh

machovik v ukrajinskej mytológii. Objaví sa po tom, ak sa niekto posadí na peň a zvolá slovo "oh". Vidno ho len z toho pňa. Žije v lesnej krajine v podzemí, v zelenom dome a vo vnútri je všetko zelené: jeho manželka, deti a jedlá. Pozvŕta sa na pni, na ktorom sa objavil, a môže so sebou vziať aj ľudí, ktorých používa ako otrokov. Má výšku 100 cm a hmotnosť do 20 kg. Všetko jeho oblečenie a pokožka majú zelené odtiene. Má tiež dlhé zelené fúzy. Nosí slamený klobúk a môže sa ľubovoľne premiestňovať v priestore.

ochechuľa, ochechule *» siréna*

Okaňa, Oka, Oko

údajná dcéra Divy, ochrankyňa perál, tiež vládkyňa rieky Oka

Okkas, Oras (balts.) *praboh*

Okkapirmas, Okopirmas, Okopirn, Okkopio, Occopirmus, Occopirn

okodlák (slovin.) *vlkodlak*

okrutník *» maska obradná*

okultizmus(lat.)

veda o skrytých, tajomných, doteraz neprebádaných prírodných, nadprirodzených alebo duševných javoch; viera v možnosť zjavovania sa a možnosť spojenia sa so záhrobnými javmi pomocou magických úkonov a média, či vyvoleného človeka. Viera v posmrtnú existenciu duší zomrelých, názor, ktorý vysvetľuje svet ako výslednicu skrytých neznámych síl. Najrozšírenejšia forma je *špiritizmus, duchárstvo*.

Okultné vedy rozdeľujeme na: astrológia, mágia, hermetizmus, mantika, mystika, alchýmia, špiritizmus, psychotronika

Oladina sobota *» Lada, ladarice*

Olálija *» Lela*

Ojlula, Oľa, Aleluja (al = otec, el= syn, uja=duch)

V srbských legendách olalije sú stvorenia objavujúce sa počas *nečistých dní » sviatočníci.*

oldomáš - pijatika, počastovanie po dokončení práce

bielor. magaryč

Olena ľanosejka *» Malanka*

Aljona lenosejka

oltár

rus. altar, krada, trebišče

(lat. altaria) - bohoslužobný stôl určený k obetovaniu božstvám podľa pravidiel náboženského kultu s obetnou oltárnou doskou (*menzou*). Staroslávovia stavali oltár z veľkých skál na kopcoch *» obeta*.

Symbol na oltári sa nazýva oltárnik (altarnik).

olujňa *» oblakyňa*

bos. oluja = búrka

omacnica (poľ.) *nočnica - mora*

omaja (estónsky) prosba, *modlitba*

omajka *» majka*

omša

(lat. missa) - bohoslužba, liturgický obrad

omša čierna

hanobenie kresťanskej omše zameraním sa na čierne sily za účelom ziskuchtivosti

omutnik, omutnica *»lopatnica, blatník*
stelesnený vodný vír
rus. omut = vodný vír, vodná priepasť

Ondrik

Ondrej , Ondrejov deň, Andrejov deň, 30. novembra
poľ. andrejki
(sanskrt. Indra = držiaci dážď, gréc. andros = ľudský)
litov. Kauriraris, Chaurirari; kauri = ulita

Onda, Ondrejan, *Wodan*, Vanagod, Jindra, Indrik,

rus. Gonda, Godun, poľ. Jędra, Lubicz *» Lubica*

škand. Ód, Ódr, Ondr *» Freja – Ódr*, s významom duševná vlna

(onda špan.= vlna, z toho ondulovať – vlniť, turecky Önder = vodca)

1. Ondrik je ochrancom divých zvierat a jeho deň sa nazýva aj **Deň medveďov**, medvede sa ukladajú na zimný spánok.

V slovanskej mytológii je vládcom podzemných vôd, ktorý čistí a napĺňa pramene a studničky vodou. Je obdobný slovinskému *Brbúčovi* a litovskému *Šulininisovi.* Číňania ho nazývali ting – šu , čo znamená „myš, ktorá sa skrýva“, preto ho prenesene v Rusku nazývajú „veľká podzemná myš“ .Zobrazenie zodpovedá vyhynutému európskemu nosorožcovi (*Indricotherium*). Jeho potomok sa nazýva *kridin.*

2. Ondrej je aj stelesnené vlnobitie, prípadne krupobitie (ľadovec, krupec, vergunec).

Keďže prináša škodu, nazývajú ho aj vládcom vojny a teda synom *Dyja*. Jeho spoločníčkou býva *Magura - vták*. Podľa ruských zdrojov manželkou mu bola jeho vlastná matka *Piatnica* (Parasceva). Jeho syn bol *Volch,* ktorý ho zabil.

Niekedy sa považuje za otca vládcu vetrov.

V litovskej mytológii je Kauriraris bohom vojny a bojových koňov.

V hindskej mytológii je Ondera časťou pekla pre padlých duchov.

Ako rozsýpač ľadových krúpov sa nazýva *Rozobabel.*

Ondrejov deň je deň božej sily, vedomecký deň, deň nazerania do budúcnosti: hľadí sa cez kľúč z olova vyliateho do posvätnej vody. Je jeden zo stridžích dní. Dievčatá prorokujú, kedy sa vydajú a čo ich v živote čaká: z útvarov snehu straseného z plotu, vyhodenej šatky na strechu, tvaru uvarených halušiek alebo rýchlosti ich vyplávania. Alebo potriasli plot a z ktorej strany pes zaštekal, na tú sa mala vydať.

Vykonáva sa vysvätenie chlapcov na dospelých chlapov *» Kalita.* Chlapci odohňajú strigy práskaním bičom na krížnych cestách o polnoci, alebo sa pália ondrejovské vatry. Veštilo sa aj počasie na ďalší rok: aké počasie je 12 dní po Ondrejovi, také počasie bude počas 12 mesiacov na budúci rok.

V tento deň sa upletie aj vianočný (adventný) veniec. Obradným múčnikom boli slané kysnuté pečené buchtičky - pampúchy (bambuchy, balabuchy).

Na komíny a na mosty sa kreslil *ondrejský kríž* (X) pri svätení jari.

Opiveň (bielorus.) *Korša*

Apiveň

zelený zmok, stelesnený alkoholizmus; zelený škriatok s prasacím ňufákom, navádzajúci ľudí k alkoholizmu. Človek ho uvidí len v alkoholovom delíriu. Vidieť biele myši (veveričky, rus. belka) v tomto stave svedčí o poruchách zraku. Keď sa ľudia opijú, potom ich opiveň zhadzuje na zem. On, bez ohľadu na to koľko vypije, nebude opitý.

O človeku, ktorý veľa pije, a nie je opitý sa hovorí“ pije ako opiveň“.

oplan = Opolan, Poliak ale aj ničomný, naničhodný človek

Opletaj

Opleteň

rus. = zapletanec, vrkoč

mýtické stvorenie s veľkou silou, pokiaľ je celé. Väčšinou býva rozťaté na polovicu, vtedy je ho možné premôcť, takže sa snaží nájsť tú druhú svoju polovicu. Popletie človeka a zbavuje ho ducha, súdnosti, rozumného uvažovania . Obrazne povedané: omotá ho pevnou pavučinou a saje z neho krv, preto ho nazývajú aj čierny pavúk. *» Skiper*

Podľa jednej verzie Opletaj je ovocím lásky *Kvasira* a vládkyne osudu *Sreči*. Schopnosť tkania a pletenia zdedil po oboch rodičoch. Zapletá ľudí nielen milovaním a chmeľom, inšpirovaných láskou a radosťou, ale aj pichľavými stonkami a lepkavými pavučinami, zbavujúc ich rozumu a vôle, nútiac ich páchať nepekné činy. Potom stratia schopnosť rozumne uvažovať a ľahko sa stanú chtivými, chamtivými, závistlivými alebo krutými.

»mamona

Používa sa aj ako pomenovanie prepletenca *» polovičák.*

opolda, opola sliezs. *poludnica*

Opora

1. (bosn.) *Perún*

Porekadlo: Boh je moja opora.

2. V Retre bol nápis OPORA na soške nahého chlapca s vencom z lístia, ovocím a hrnčekom.

O pora starosl. znamená načas. Takže upozorňuje na včasný agrotechnický termín zberu ovocia prípadne môže byť analógiou *Bacchusa.* Stvárnil ho aj Michelangelo.

Zemepisný názov: Oporac – štít pohoria v Čiernej Hore.

Ops, Hops

démon tanca a zhýralosti z novodobých počítačových hier

nem. hops = skok,

hopsasa = poskakovanie pri tanci, hopsať = poskakovať

Zemepisný názov: Hopsten – mesto v Nemecku

oratnice, bulh. ogruglice, mor. voračky *» kobylice*

ordál, ordálie

(lat. boží súd), *duel*

súdny úkon, pri ktorom prostredníctvom ohňa, vody (živly, ktorým vládne Perún), súboja alebo iného druhu náhodného výberu, museli sporné strany dokázať, že majú pravdu alebo sú nevinné. Napr. obaja podozriví sa postavia vedľa seba, vyhodí sa nad nich meč a do koho sa zapichne, ten je vinný. Podozrivý sa vysadí na šíre more v obyčajnom člnku, ak je nevinný nezahynie, ak je vinný zahynie. Sváriacim sa osobám dali do ruky zapálené sviečky, komu zhorí prv, je vinný prípadne nemá pravdu. Účastníci pri tom vzývali nadprirodzené sily alebo skladali zvláštne prísahy, aby božstvá rozhodli v ich prospech.

Stredoveká cirkev ho prebrala zo staroslovanských zvykov a vtlačila mu kruté nesplniteľné podmienky. Od 13. stor. je boží súd zakázaný.

Orij *» Jarovít*

Orej, Arij, Oryj

Zemepisný názov: Orija – jazero v Litve

orisnice (bulh.) *sudičky*

orják, orjáš (slovin) *obor*

vzniklo prispôsobením zo slova obriak

ork, orkus

orko, órkul, órkljič, orcus, orc, orkr, orik, orf, irč slovin. óspel, lórgo , largo, škrat, ohyzd

angl. orc je druh fiktívnej bytosti, najčastejšie opisovaný ako mohutné, svalnaté stvorenie podobné človeku, s výrazne negatívnymi vlastnosťami, orkovia vznikli zo zotročených a zakliatych elfov.
Termín *ohyzd* bol zavedený slovenským prekladom odvodeným od slovenského slova "ohyzdný" (odporný, ohavný).

orkovia (staroangl.) sú škriatkovia spojení so zlom a chaosom v moderných počítačových hrách

Orkus, Orcus (rím.) peklo

V slovinskej mytológii je orko duch vo voľnej prírode, monštrum, strašidelné stvorenie, strašiace ľudí v zalesnených, vysokohorských a osamelých miestach. Láka cestovateľov do neznámych miest, kde ich necháva túlať sa, kým sa nedostanú presne tam, kde predtým začali. Zanecháva za sebou páchnuce stopy na chodníku a ak cestujúci príde k nej, stopa sa stratí. Je obdobný slovenskému *Bludovi.*

Orkla *» Torka*

Orsel *» Chors*

Orsilochía, Orsiloche

Orymaž *» Jarovít*

Oromąd

oržavinik, aržavennik

bielor. ržavčina, oržaviňa = hrdza

oržavenik, oržavnik, aržavejnik, aržaveň, medenobradý

druh *blatníka*, žijúci v močiaroch bohatých na železnú rudu, je pokrytý červenou hrdzou, má hrdzavú bradu a miesto rúk klepetá

Zemepisný názov: Orava – obec, rieka, nádrž na Slovensku a v Estónsku

Osadka

poľ. Osidła, Osadza, Ostoja, Usadła, Usadzła, rus. Vselennaja (osídlená zem), žiteľka poselka, bulh. čužezemka

rus. osadki = atmosférická vlaha, zrážky

vládkyňa vzdušnej vlahy.

Na základe fonetickej podobnosti sa považuje sa vládkyňu osád, usadlostí a osídiel a stotožňuje sa s postavou z cigánskej osady, osobou z tmavou začmudenou tvárou, cigánkou, prípadne pastierkou koní. Cigánky na jarmokoch veštili osud a teda je spájaná aj so sudičkou. Zobrazuje sa ako bacuľatá, tučná žena s milým úsmevom. Splynula s postavou *Siuda Baba.* Podľa poľského novopohanstva je matkou silákov, ktorí bojovali s obrami a nazývajú ju „zdroža ostoja“ t.j. scestná stajniarka.

Osidla duchovne v sebe zjednocuje svet, osud, ženu a osadu.

Jej symbolom sú sadze. Je obdobná lotyšskému božstvu *Usinš*

Zemepisný názov: obec Oščadnica na Slovensku,

oseňa (balk.) *húkalka*

oseniny *» domlatky, Spas*

osetnik, osetnyj (bielor.) *stodolník*

Zemepisný názov: Osetnik, Osetnica, Osetna, Osetno – obce v Poľsku

Osilka, Asilka *» As*

Zemepisný názov: Osilkovo – obec v Rusku

osinavec *» upír*

poľ. osynawiec, osiniauczych

v novodobom huculskom bájosloví je osinavec telefónnym čertom, ktorý sedí na telefónnych stĺpoch alebo sa skrýva v telefónnych prístrojov, odpočúva telefónne hovory a spôsobuje presluchy.

Oslad

Ouslad, Uslad

v ruskej mytológii vládca dobrej pamäti, prípadne vládca hodov a hostín, slávností, ochranca všetkých osláv, veselia, najmä jedáckych potešení, radostných hostín a medoviny. Je spoločníkom *Lady.* Je mu venovaný prvý dúšok a prvý bozk pred zahájením hostiny.

Zobrazuje sa ako mladík s radosťou v tvári a vencom na hlave. Ženská forma sa nazýva **Uslada** (Osľada).

(rus. uszlat sa dá preložiť ako zlatoústy alebo zlatofúzy)

Je stotožňovaný s *Pilvítom*.

Osmejania *» mádenkovanie*

Osmijanky

Osmętnica *» luz*

osoloň

odslnie, žatvar, gr. afélium

deň, keď je Slnko najďalej od Zeme a Zem má najpomalšiu rýchlosť obehu – 5. júla . Keďže v tomto termíne vrcholí žatva, nazýva sa aj **žatvar.**

Symbolom odslnia je svastika otáčajúca sa proti smeru hodinových ručičiek zvaná **grozovik**.

» slnko

Oslavuje sa na **Kúpalninu noc** *» Kúpala.*

Pravoslávna cirkev oslavy prekryla sviatkom Jána Krstiteľa.

Ospa, Ospica

Vospa, Ospovna, Gosťa, Gospočka

stelesnenie choroby kiahne *» Pluga.* Zobrazuje sa ako škaredá žena s pľuzgiermi miesto očí, so zobákom, ktorým spôsobuje ľuďom jazvičky (ďobáky). Fľaky po kiahňach nazývali pečiatky antikrista.

Niekde kiahne nazývali **povetrie**, keďže sa považovalo, že prišli so zlým vetrom na lietajúcom koči.

óspel (slovin.) *orkus*

Ossoria

lat. oss, ossa = kosť

uvádzané ako meno *diablice* (pohanskej bohyne) v Poľsku, snáď duch kostí *» vyťanka.*

ostatky

šialené dni, končiny

koniec priadok, 3 dni pred Popolcovou stredou *» fašiangy*

ostinec

dvojnásobne lomená ľavotočivá *svastika*, používaná ako ochrana pred *urieknutím* a *uhranutím.*

ostorožnica (rus.) *anjel strážny*

ostorožnica volchovnica, zvjozda ostorožnica

ostrovid

1. *» bazilišek*

mláďa baziliška sa nazýva ostrovíďa

2. živočích s bystrým zrakom napr. rys ostrovid *(Lynx lynx)*

Ostruch

meno vodníka v Poľsku, ktorý sa vynáral z mútnej vody v podobe pekného mladíka a zvedené dievčatá vťahoval pod vodu *» balamutnik.*

Ostuda *» Hanba*

osud

suďba, suďbina *» moiry, karma, Sud,*

litov. likimas, lemtis, lotyš. liktenis, poľ. przeznaczenie, los, rus. suďba, učasť, dolja, planida, slov. usoda, srb. kob, fate, ukr. koš, lat. fatum

staroslov. sud – bo = súdny deň,

zhoda okolností, ktorá pôsobí v prospech alebo neprospech niekoho; údel.
V idealistickom chápaní nadosobná sila, ktorej všetko nevyhnutne podlieha a ktorú človek nemôže vôľou prekonať: osud je veľký majster vo vynachádzaní najprekvapujúcejších náhod.

Na osud ľudí dohliadajú duchovní vládcovia podľa dekády narodenia človeka nasledovne:

	1. dekáda	2. dekáda	3. dekáda
január luteň	Kolada	Mrázik	Vyrgoň
február belojarov	Diva	Veles	Striboh
marec ladin	Jasa	Sláva	Znič
apríl kupalov	Vodana (Marjana)	Lela	Rod
máj seňan	Živa	Dana	Maja
jún žitňan	Chors	Zemina	Samodiva
júl venčan	Kupalo,Kostroma	Dažbog	Jarilo
august zrnenec	Perún	Dodola	Lada
september ovsenec	Svarožič	Rožanica	Svantovít
október prosenec	Svätobor	Pogoda	Kitovras (Todor)
november studeň	Deva (Zevana)	Mokoš	Morena
december ľadeň	Svarog	Skiper (Vodan)	Kračún
zemoregul	Simargl		

odovzdal sa do rúk božích = odovzdal sa osudu

» prozreteľnosť

osuda *» sudička*

osudie

popolnica, amfora, nádoba s vysokým hrdlom a baňatým telom , do ktorej ukladali popol zomrelého. V súčasnosti je to schránka na hlasovacie lístky či žreby.

Oštara

Ostara, Astarta, Astaroth, Ištara, Eostre, Eastre

fonetický zápis: Otara, Atara

(obdoba s ostatnými cudzími božstvami: Gaia, Isis, Inanna, Kybelé, Miriam, Afrodita, Venuša)

venedsko - germánska bohyňa plodnosti a jari, jej symbolom je veľkonočný zajac (králik), keďže počas prvého jarného mesačného splnu vidno na mesiaci kresbu králika (lunárny zajac). V niektorých mýtoch považujú lunárneho zajaca za odraz Velesa na mesiaci. Jej symbolom je aj Ištarina osemcípa hviezda.

Jej kvetom je konvalinka (Convallaria), čo je v spojitosti s Velesom, ktorý sa na zem vracia ako konvalinka *» Lela.*

Je uznávaná Slovanmi a prirovnávaná je k *Lade* alebo *Lele.*

oštara – trápenie, starosť, nepríjemnosť, galiba aj pýcha *» obida*

otec

poľs. ojczulek, ojczulo

duchovný - *kňaz*

lesný - pán lesa, *lesovik*

nebeský - pán nebies, pán bohov, *Hospodin*

vetrov - *Pohvizd*

vodný - pán vôd, *vodník*

zemný - pán podzemia, *Kovovlad*

ovinik, ovinnik *» stodolník, humník*

podovinnik, ovinuško, oviňannik, poľ. owinnik

(rus. ovin = stodola)

v ženskej forme ovinnica, ovinničicha *»zadvorenka*

Niekde ho nazývajú aj **objedalo** (žrút).

ovseň, ovsenky

fonetické zápisy: ovsin, oveseň, ovsien, ovsej, oussen, avseň, bauseň, baoussien, hovseň, govsien, govseň, useň, jusiň, jaseň, tauseň, taoussien, tuseň, tituseň,

bielorus. kiteň, ukrajin. sivojar odvodené od sivý Jarilo t.j šedivý Jarilo

starorusky „ousiň“, znamená „namodralý (sinevatyj)“ a „prosinec“ – názov pre december alebo január

rus. *kronálie,* severský tausen

» Štefan, dožinky

svätenie ovsa a obsypávanie ľudí ovsom (zrnom) dňa 26. decembra, k zabezpečeniu bohatej úrody v budúcom roku. Niekde sa pripravil alegorický voz ťahaný sviňou, ktorá sa na konci obradu upiekla a zjedla (*» zabíjačka*; useň je aj bravčová koža). Obradným múčnikom bola chlebová placka (pita bogovica).

Sviatok bol prekrytý kresťanským Štefanom v r.354 *» Vianoce.* V niektorých oblastiach sa miesto ovsa používa proso a obrad sa nazýva **prosinec** (prosinac), z čoho sa odvodil názov súčasného decembra.

V tento deň je aj sviatok *Kovovlada* z podobenstva obilie = zlaté zrná.
Ovseň je od ruského slova oseň t.j. jeseň, 26.decembra je posledný jesenný deň, nazýval sa aj Malý Ovseň. Je to oslava zrodu slnka - *Dažboga.* V Ukrajine sa nazýva **zasivalky (posivalky).** Ako obradné jedlo sa pripravovala kaša z celých drvených obilných zŕn, preto sa nazýva aj **Deň babinej kaše.** V pravoslávnych regiónoch sa situoval na Nový rok a bol prekrytý sviatkom sv. Bazila.

Veľký Ovseň alebo **ovsenky** po rusky znamenajú *» dožinky, domlatky* (začiatok jesene 23. septembra), ako oslava *Svantovíta* – božstva žatvy alebo *Svarožiča*. Nazývaný je tiež ***semenný deň***, a bol prekrytý sviatkom sv. Simeona. V niektorých oblastiach sa nazýva **Vereseň.**

Býva stotožňovaný aj s lotyšským božstvom *Usinš.*

Pôvodne to mohol byť aj prvý jarný deň : 1.veseň (vesna = jar), ktorý bol súčasne aj Novým Rokom(l. marec). Údajne to boli pôvodné sviatky rímskej bohyne úrody Ceres - cereálie.

Niekde názov sviatku Ovseň sa odvodzuje od slova ovsej t.j. sejba. Považuje sa aj za pomenovanie božstva úrody a pôžitkov z práce ako synonymum *Jarila,* keďže sa oslavuje 24. marca, či za pozemského brata *Kovovlada* a jeho symbolickými predmetmi sú hrsť obilia a zlatá reťaz.

Pozn.: useň sa v ruských slovníkoch uvádza ako „prvý deň vesny (jari)“ ale môže byť „ prvý deň v jeseni“, ak je odvodený od slova ovseň, ktorého základ je ovos - ozimina.

ovsenice *» Dežeň*

ale **Ovsni** sa nazývali aj Oseti, Osovia t.j. Asovia, Jasovia – pôvodní obyvatelia Austrie (Jastrie, Istrie)

» desi

owilec *» víla*

Ozem (rus.) *Kovovlad*

ozembuch

1. hudobný nástroj, používaný pri koledovaní, skladajúci sa z palice, jednej struny a zvončekov, ozdobený brečtanom, (gréc. tyrsus)

2. hlúpy človek, buchnutý, tupohlavec

ozernyj, ozernica (rus.) *jazerník, jazernica*

ozernoj

ozin (slovin.) - *moruš*

ozora - ozruta, *obor*

Ozvena

Odozva, čes. Ozvěna poľ. Oźwiena, Oźwieneczka, ukr. Luna

Kleveta

je vládkyňa ozveny v slovanskej mytológii, obdobná gréckej nymfe *Echo*, vládkyni hlasovej a ústnej komunikácie. Napodobňuje hlas človeka.

Je spojená s ľudskou komunikáciou a prezradením tajomstiev Ako vládkyňa klebiet nie je schopná udržať neprezradené žiadne tajomstvo alebo súkromnú konverzáciu. Ak nemá niekoho rada, prekrúti význam jeho slov. Ako spoločníčka vládcu podzemia *Nyja,* šíri krik, vreskot a jačanie ako varovanie pre odsúdených k večnému zatrateniu, kým ešte žijú. Odovzdáva ráno krik radostí ľudí počas svitania.

Vraví sa , že „mlčanlivých premlčí, kričiacich prekričí“.

Býva stotožňovaná s *Azovuškou (Lebeďou),* ktorá vyschla z lásky a zostal z nej len hlas.

Jej mužský princíp sa nazýva **Ohlas**, (Okrik, ukr. Ozyk, Otgolosok, Otzyv). Považujú ho za *lesovika*, ktorý sa ozýva ľuďom, aby ich nalákal do nepriechodnej húštiny.

ozvena = 1.zvuková vlna zaznievajúca od predmetov, od ktorých sa odrazil zvuk

2. ohlas, myšlienková odozva v kladnom aj zápornom zmysle

ozvenák

vták, ktorého telo je priezračné, možno len krídla, a človek zlého srdca ho nepočuje.

Neslovanské

obelisk – v egyptskej mytológii vysoký, štvorstranný úzky zužujúci sa monument, ktorý končí špicom. Obelisk symbolizoval boha slnka Ra a hovorilo sa, že je to skamenený slnečný lúč

obsesia (lat.) - 1. chorobne vnucujúca sa predstava, 2. duševná choroba s vtieravými stavmi, posadnutosť

odpus - utiereň, polnočná omša pred prvým dňom vianočným u katolíkov

Ód, Ódr, Óndr - muž *Freye*

ofera (lat.) - dobrovoľný peňažný dar na cirkevné účely, milodar

ofertórium (lat.) - časť omše, obetovanie

ofícium (lat.) - 1. povinná modlitba kňazských hodiniek, 2. cirkevná funkcia, úrad

ofiolatria (gréc.) - uctievanie hadov u daktorých starovekých národov

ofita (gréc.) - stúpenec sekty uctievajúcej zvieratá

Ogma – boh výrečnosti, zostavil keltské runy

okazionalizmus (lat.) - nábožensko-idealistické učenie 17.stor. snažiace sa vysvetľovať vzájomné pôsobenie duše a tela nevyhnutným zásahom božskej bytosti

okeanida – grécka nymfa mora

oktáva (lat.) - obdobie ôsmich dní nasledujúcich po dajakom veľkom cirkevnom sviatku

Olymp - vrch v Grécku, sídlo gréckych bohov

olympán - starogrécky boh sídliaci na Olympe

Olympia - posvätné miesto v starom Grécku, ktoré bolo dejiskom olympijských hier

olympijský - týkajúci sa antických hier usporadúvaných na počesť boha Dia (*Zeus*)

omen (lat.) - osudné znamenie, zlá predzvesť, predtucha

oneiromantia (gréc.) - poverčivé predpovedanie podľa snov

opát (aram.) - predstavený kláštora mníšskych reholí

opátstvo (aram.) - kláštor na čele s opátom

orákulum, orákul (lat.) - *veštba*, veštiareň, proroctvo

ordinácia (lat.) – 1. vysvätenie za kňaza 2. miestnosť na ošetrovanie pacientov

ordinár (lat.) - 1. diecézny biskup, 2. odborný lekár

oreáda (gréc.) - starogrécka nymfa hôr

Orfeus - starogrécky hudobník a spevák, ktorý svojim spevom uvádzal do pohybu stromy, skaly, krotil divú zver » *Sadko*

orfizmus - starogrécke mystické učenie hlásajúce nesmrteľnosť a prevteľovanie duše

orgiazmus (gréc.) - duševné vzrušenie, najmä náboženské, ktoré dakedy hraničí so šialenstvom

orgie (gréc.) - starogrécke bohoslužobné slávnosti na počesť boha Bakcha, spojené s hýrením

Ormuzd - staroperzský boh svetla, boh dobra, Ahura Mazda, Hormizd, gr. Oromasdes, rus. Oromazd

ornát (lat.) - bohoslužobné rúcho katolíckeho kňaza

ortodox (gréc.) - pravoverec, kto je bezvýhradne oddaný dajakej náboženskej myšlienke

ortodoxia (gréc.) - pravovernosť, bezvýhradná oddanosť dajakej cirkvi

osteopat - chiropraktik

ostrakizmus (gréc.) - črepinový súd, starogrécky spôsob vypovedania nebezpečných ľudí podľa rozsudku tajného črepinového súdu

Oziris, Osiris, Osir - gréckorímsky boh plodenia, jari a slnka (podobné slovu ožiariť či uzrieť),
skôr odvodené od usiriz (starosl.) = zlato,(gótsky) = ausahriggs . Slovania ho nazývali *Zyr*, rus. *zirka* = hviezdička;
totožný egyptský boh sa nazýval *Usir*, rovnako bol nazývaný aj *Apolón*